

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av mervärdesskattelagen och om ändring av en lag om temporär ändring av mervärdesskattelagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av mervärdesskattelagen och om ändring av en lag om temporär ändring av mervärdesskattelagen (RP 77/2022 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- specialsakkunnig Pauliina Pitkänen, finansministeriet
- tullöverinspektör Merja Hallivuori, Tullen
- sakkunnig, momssubstans Samu Honkanen, Skatteförvaltningen
- chef för medelsanskaffning Eija Kilgast, Kirkkopalvelut ry
- chef för den internationella ekonomiförvaltningen Jussi Lares, Finlands Röda Kors.

Inget yttrande av

- Rädda Barnen rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att mervärdesskattelagen ändras temporärt så att skattefrihet införs för försäljning i Finland och gemenskapsinterna förvärv från andra medlemsstater av varor som är avsedda att överlåtas kostnadsfritt till personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina samt för tjänster som hänför sig till sådana varor. Enligt förslaget ska skattefriheten främst gälla försäljning till allmännyttiga samfund. Skatt som ingår i förvärv som gjorts för dessa försäljningar får dras av, det är således fråga om nollskattesats. Av lagtekniska skäl måste också en lag om temporär ändring av vissa av de berörda bestämmelserna i mervärdesskattelagen ändras.

Betänkande FiUB 17/2022 rd

Det lagförslag som gäller ändringslagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Den lag som hänför sig till den permanenta lagen avses träda i kraft till vissa delar så snart som möjligt och till vissa delar den 1 juli 2022, då den ovannämnda ändringslagen upphör att gälla. Bestämmelserna ska tillämpas retroaktivt från och med den 24 februari 2022 och avses gälla till och med den 31 december 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar i övrigt, men föreslår att lagförslag 1 kompletteras på så sätt att rubriken för kommissionens beslut korrigeras och beslutsnumret läggs till, vissa ändringar görs med anledning av det slutgiltiga beslutet och ikraftträdandebestämmelsen ändras.

Utskottet föreslår att riksdagen förkastar lagförslag 2.

Bakgrund

Europeiska kommissionen antog den 1 juli 2022 ett temporärt beslut om befrielse från importtullar och mervärdesskatt för import av varor som överlåtits kostnadsfritt till eller ställs till förfogande för personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina. Enligt beslutet ska befrielse från importtullar och mervärdesskatt beviljas för import som sker från och med den 24 februari 2022 och befrielsen ska gälla till och med den 31 december 2022. Befrielse från tullavgifter och mervärdesskatt vid import i enlighet med kommissionens beslut gäller situationer där varor importeras av eller på uppdrag av statliga organisationer, inbegripet statliga organ, offentliga organ och andra offentligrättsliga organ, eller av eller på uppdrag av välgörenhetsorganisationer eller filantropiska organisationer som godkänts av medlemsstaternas behöriga myndigheter till en medlemsstat som har begärt beslut av kommissionen. Dessa medlemsstater är Österrike, Kroatien, Tjeckien, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Ungern, Irland, Italien, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien.

När kommissionen har beviljat medlemsstaterna tillstånd att tillämpa befrielsen från importtullar och mervärdesskatt på varor som importerats till förmån för katastrofoffer får medlemsstaterna i enlighet med artikel 101a i mervärdesskattedirektivet införa en nollskattesats på samma villkor för gemenskapsinterna förvärv och leveranser av sådana varor och tillhandahållande av tjänster som hör samman med sådana varor, inbegripet uthyrningstjänster.

Befrielse enligt kommissionens beslut och bestämmelserna om mervärdesbeskattning omfattar inte den försäljning som sker i Finland efter importen eller försäljning i Finland av varor som tillverkats här, vilket i fråga om inhemska förvärv orsakar ett problem i fråga om konkurrensneutralitet. Den skattemässiga behandlingen av importen som görs av icke-vinstdrivande organisationer skulle i så fall vara mer fördelaktig än vid köp av en inhemsk importör eller tillverkare. Detsamma skulle gälla vid förvärv som görs av kyrkan och församlingarna.

Enligt 20 § i mervärdesskattelagen anses som försäljning också att en vara eller en tjänst tas i eget bruk. Med eget bruk avses bland annat att en näringsidkare överlåter en vara eller en tjänst utan

Betänkande FiUB 17/2022 rd

vederlag. Företagen ska således betala skatt för eget bruk på varor och till dem anknutna tjänster som överlåtits för att tillgodose behoven hos personer som flytt Rysslands invasion av Ukraina, om företaget självt har producerat de donerade varorna eller tjänsterna i samband med skattepliktig affärsverksamhet eller ursprungligen förvärvat varorna eller tjänsterna för sin skattepliktiga affärsverksamhet. Företagen har inte avdragsrätt i fråga om sådana varor eller tjänster som förvärvas uttryckligen för att doneras för att tillgodose behoven hos personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina och således gäller beskattningen av eget bruk inte sådana situationer.

Ändringarna enligt propositionen

Enligt propositionen ska försäljning till allmännyttiga samfund och religiösa samfund som motsvarar den import som omfattas av kommissionens beslut vara skattefri för att stödja det materiella humanitära biståndet till flyktingarna i Ukraina och för att undanröja neutralitetsproblemet i fråga om den inhemska försäljningen. Enligt förslaget ska tjänster som hänför sig till sådana varor också vara skattefria. Skatt som ingår i förvärv som gjorts för dessa försäljningar får dras av, det är således fråga om nollskattesats. Skattefriheten ska också tillämpas på beskattning av eget bruk när aktörerna i fråga är donationstagare. Enligt förslaget ska det också föreskrivas att motsvarande gemenskapsinterna förvärv är skattefria.

Skattefriheten ska emellertid inte gälla försäljning mot vederlag till staten, kommuner, välfärdsområden eller anordnare av mottagningstjänster, eftersom det i dessa fall inte uppstår ett neutralitetsproblem. Försäljningen av mottagningstjänster omfattas av mervärdesskatt, och därför får verksamhetsutövarna göra mervärdesskatteavdrag för förvärv. Anslagen för statens ämbetsverk och inrättningar budgeteras i sin tur enligt priser som inte inkluderar mervärdesskatt och mervärdesskattens andel finansieras under ett separat utgiftsmoment, vilket innebär att den mervärdesskatt som ingår i priset inte får några kostnadseffekter i samband med förvärven. För att åstadkomma neutralitet när det gäller förvärv har välfärdsområdena och kommunerna enligt 130 § i mervärdesskattelagen rätt till återbäring från staten av skatt som ingår i en anskaffning och från vilken avdrag inte får göras eller för vilken återbäring inte betalas. Bestämmelser om skattefrihet skulle endast öka den administrativa bördan för dem som säljer varor och tjänster samt för de offentliga samfund och anordnare av mottagningstjänster som är köpare. Skattefriheten föreslås däremot gälla överlåtelser av varor eller tillhandahållande av tjänster utan vederlag till dessa offentliga samfund eller anordnare av mottagningstjänster. Till denna del är skattefriheten nödvändig för att företag ska kunna göra donationer till dessa aktörer utan skyldighet att betala skatt på eget bruk eller för att det i övrigt ska vara möjligt att göra donationer till aktörerna i fråga utan skattekostnader.

Skatt ska enligt propositionen inte heller betalas på försäljning eller gemenskapsinterna förvärv av varor som behövs för personer som flyr Rysslands invasion eller på tjänster som hänför sig till sådana varor, om köparen är en aktör som överlåter varorna eller utför tjänsterna utan vederlag till de ovannämnda aktörerna.

Utskottet anser att de föreslagna lagändringarna är motiverade. De bidrar till att göra det möjligt att stödja ukrainska flyktingar i materiellt hänseende och säkerställer en neutral beskattning. Även om lagförslagets ikraftträdande inte är bundet till kommissionens beslut, har de föreslagna

Betänkande FiUB 17/2022 rd

ändringarna enligt utskottets uppfattning även med hänsyn till mervärdesskattedirektivet ett nära samband med att motsvarande kommissionsbeslut är antaget.

Utfrågade sakkunniga har i princip välkomnat propositionen, eftersom den möjliggör en allt effektivare och mer omfattande hjälp för dem som flyr från konflikten i Ukraina. De har emellertid lyft fram att det råder ojämlikhet i förhållande till andra hjälpbehövande. I världen pågår många andra konflikter och kriser som är föremål för hjälpinsatser. Dessutom har det påpekats att de varor som förblir i biståndsorganisationernas eget bruk också bör befrias från skatt och att behandling av biståndet till olika målgrupper på olika sätt leder till betydande administrativa problem. På förläggningarna inkvarteras också andra än ukrainska flyktingar, vilket innebär att det i princip kan vara svårt att göra åtskillnad mellan olika stödtagare. Dessa frågor behandlas i korthet nedan.

Avgränsning av tillämpningsområdet i linje med kommissionens beslut

I propositionen har nollskattesatsen begränsats till att gälla nyttigheter som överläts till personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina på motsvarande sätt som det tillämpningsområde som föreslås i kommissionens beslut. Även den temporära giltighetstiden motsvarar giltighetstiden för den befrielse som framgår av kommissionens beslut. Mervärdesskattedirektivet tillåter inte att nollskattesatsen utvidgas till andra situationer än de som avses i kommissionens beslut. Det är således inte möjligt att utvidga nollskattesatsen till att gälla all biståndsverksamhet i allmänhet.

Varor för filantropiska organisationernas eget bruk

Kommissionens beslut gör det möjligt att tillämpa skattebefrielse också på sådana nyttigheter för filantropiska organisationernas eget bruk som organisationen behöver när den bistår ukrainska flyktingar. I regeringens proposition har det emellertid inte föreslagits att skattefrihet ska tillämpas i dessa situationer, eftersom det har bedömts vara särskilt krävande att skilja sådana nyttigheter från de nyttigheter som används i organisationens övriga biståndsverksamhet och att detta därför medför administrativa kostnader och tillsynsproblem. Utskottet menar att detta är en motiverad lösning.

Administrativ börda

De föreslagna ändringarna skulle medföra en administrativ börda för säljare och köpare av varor och tjänster avsedda för ukrainska flyktingar, eftersom de skulle bli tvungna att särskilja försäljning, förvärv och användning av varor som behövs för dem som flyr Rysslands invasion av Ukraina från andra varor.

Utskottet inser att det i praktiken kan vara svårt att göra åtskillnad och menar att det är viktigt att Skatteförvaltningen kommer med tillräckliga och tydliga anvisningar för att det ska vara så lätt som möjligt för olika aktörer att tillämpa skattefriheten.

Betänkande FiUB 17/2022 rd

Ändringar till följd av kommissionens slutliga beslut

Propositionen är upprättad utifrån ett utkast till kommissionsbeslut. Utifrån kommissionens slutliga beslut av den 1 juli 2022 är det nödvändigt att göra vissa justeringar för att lagförslaget ska motsvara beslutet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om temporär ändring av mervärdesskattelagen

I 38 f § 1 mom. 1 punkten korrigeras titeln på kommissionens slutliga beslut och beslutsnumret läggs till.

Enligt artikel 1.2 i kommissionens beslut får de varor som avses i punkt 1 också beviljas befrielse från importtullar och från mervärdesskatt vid import i en annan begärande medlemsstat än den begärande medlemsstat där varorna är avsedda att användas, förutsatt att varorna importeras för övergång till fri omsättning av en statlig organisation eller annan välgörenhetsorganisation eller filantropisk organisation som är godkänd av de behöriga myndigheterna och som bedriver liknande verksamhet i den medlemsstat där varorna är avsedda att användas. Enligt beslutet tillämpas befrielsen således inte bara på import utförd av filantropiska organisationer som godkänts av de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater, utan också på import utförd av statliga aktörer i en annan medlemsstat som tillämpar befrielsen. I enlighet med detta ska sådana statliga aktörer i andra medlemsstater som avses i kommissionens beslut nämnas som köpare i 38 f § 1 mom. 1 punkten.

Enligt artikel 1.4 i kommissionens beslut får organisationer som omfattas av befrielsen från tullar och mervärdesskatt i enlighet med punkterna 1 och 2 överföra sådana varor som avses i punkt 1, för vilka befrielse från tullar och mervärdesskatt har beviljats, till ukrainska statliga organisationer eller andra välgörenhetsorganisationer eller filantropiska organisationer som är godkända av de ukrainska behöriga myndigheterna, för kostnadsfri utdelning till behövande personer i Ukraina. I det slutliga beslutet preciseras det alltså att befrielsen i detta avseende uttryckligen gäller utdelning till behövande personer i Ukraina. Utskottet gör motsvarande precisering i 38 f § 2 mom. 3 punkten.

Dessutom ändras ikraftträdandebestämmelsen till den del ikraftträdandet av lagförslag 1 är kopplat till den tidpunkt då ändringslag 150/2022 upphör att gälla.

2. Lagen om ändring av en lag om temporär ändring av mervärdesskattelagen

En del av ändringarna i propositionen hänför sig till sådana bestämmelser i mervärdesskattelagen som ändrats temporärt genom ändringslag 150/2022, som gäller till och med den 30 juni 2022. De ändringar som föreslås i propositionen avsågs ursprungligen träda i kraft innan den ändringslagen upphör att gälla, och därför föreslogs det ändringar både i mervärdesskattelagens permanent gällande ordalydelse (lagförslag 1) och i den temporära ordalydelsen (lagförslag 2). Som sagt hänför sig de föreslagna ändringarna emellertid till att motsvarande kommissionsbeslut har antagits. Först efter det att kommissionen hade fattat sitt slutliga beslut blev det möjligt att kontrollera

Betänkande FiUB 17/2022 rd

att lagförslaget också innehållsmässigt motsvarar beslutet. Eftersom kommissionens beslut antogs först den 1 juli 2022, träder lagarna i kraft först efter det att ändringslag 150/2022 har upphört att gälla. Då är det inte längre nödvändigt att i ändringslagen göra de ändringar som föreslås i lagförslag 2 för att införa den föreslagna nollskattesatsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 77/2022 rd med ändringar.

Riksdagen forkastar lagförslag 2 i proposition RP 77/2022 rd.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om temporär ändring av mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i mervärdesskattelagen (1501/1993) 131 § 1 mom. 1 punkten och 209 b § 1 mom. 2 punkten, sådana de lyder i lag 1113/2021, samt

fogas temporärt till lagen en ny 38 f § och temporärt en ny mellanrubrik före den samt temporärt till 209 j §, sådan den lyder i lag 387/2021, ett nytt 5 mom. som följer:

Varor till personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina samt tjänster som hänför sig till varorna

38 f §

Skatt betalas inte på försäljning eller gemenskapsinterna förvärv av varor som direkt hänför sig till behoven för personer som flyr Rysslands invasion av Ukraina och inte heller på försäljning av tjänster som hänför sig till sådana varor, om köparen är

1) en sådan statlig aktör i en annan medlemsstat eller en sådan av de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater godkänd organisation som avses i kommissionens beslut (EU) 2022/1108 om befrielse från importtullar och mervärdesskatt på import som beviljas för varor som kostnadsfritt ska delas ut eller göras tillgängliga för personer som flyr från kriget i Ukraina och för behövande personer i Ukraina när det gäller verksamhet i organisationens eget land, ett sådant allmän-

Betänkande FiUB 17/2022 rd

nyttigt samfund som avses i 4 § i denna lag eller ett sådant religionssamfund som avses i 5 § i denna lag,

2) ett sådant offentligt samfund som avses i 6 § eller en anordnare av sådana mottagningstjänster som avses i 13 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), till den del varorna överläts till eller tjänsterna tillhandahålls samfundet eller anordnaren utan vederlag, eller

3) en aktör som utan vederlag överlåter varor eller utför tjänster till en sådan aktör som avses i 1 eller 2 punkten.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas dock endast om köparen anskaffar varorna eller tjänsterna för något av följande ändamål:

1) för att utan vederlag delas ut till eller tillhandahållas personer som har flytt Rysslands invasion av Ukraina,

2) för att utan vederlag ställas till förfogande för personer som har flytt Rysslands invasion av Ukraina så att varorna förblir i köparens ägo,

3) för att överlåtas till en statlig aktör i Ukraina eller till en välgörenhetsorganisation eller en filantropisk organisation som godkänts av Ukrainas behöriga myndigheter för att utan vederlag delas ut till eller tillhandahållas personer som behöver hjälp i Ukraina, eller

4) för att utan vederlag överlåtas för ändamål som avses i 1—3 punkten.

Om en köpare som avses i 1 mom. 1 punkten eller en mottagare av en sådan överlåtelse utan vederlag som avses i 1 mom. 2 eller 3 punkten använder varorna eller tjänsterna för andra ändamål än de som avses i 2 mom. 1—3 punkten, ska köparen eller mottagaren betala skatt på varorna beräknat på basis av inköpspriset eller ett sannolikt lägre överlåtelsepris enligt den skattesats som fastställs med stöd av 84, 85 eller 85 a § och som tillämpas vid den tidpunkt då varorna börjar användas för andra ändamål. Betalningen av skatt påverkar inte avdragsrätten enligt 102 §.

131 §

En näringsidkare har rätt att få återbäring för den skatt som inkluderats i ett förvärv av en vara eller tjänst, om förvärvet har samband med

1) verksamhet som är skattefri enligt 38 d, 38 f, 56 eller 58 §, 59 § 4 punkten eller 60b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a—72 e eller 72 h §,

209 b §

Om köparen är en näringsidkare eller en juridisk person som inte är näringsidkare, ska säljaren ge köparen en faktura för

2) försäljning som är skattefri enligt 38 d, 38 f, 43 a, 56 och 58 §, 59 § 4 punkten, 70, 70 b, 71, 72, 72 a—72 e samt 72 h §,

209 j §

En i 38 f § 1 mom. avsedd köpare ska ge säljaren en utredning om att varorna eller tjänsterna kommer att användas för ändamål som anges i 2 mom. i den paragrafen.

Betänkande FiUB 17/2022 rd

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2022. ~~Lagens 131 § 1 mom. 1 punkt, 209 b § 1 mom. 2 punkt och 209 j § 5 mom. träder dock i kraft först den 1 juli 2022.~~

Lagen tillämpas på försäljning, import och gemenskapsinterna förvärv av varor som äger rum den 24 februari 2022 eller därefter men senast den 31 december 2022 samt på tjänster som utförs under denna period.

Utskottet föreslår att riksdagen förkastar lagförslag 2.

Helsingfors 6.9.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Iiris Suomela gröna
medlem Pia Viitanen sd
ersättare Markku Eestilä saml
ersättare Eveliina Heinäluoma sd
ersättare Kalle Jokinen saml
ersättare Anne Kalmari cent
ersättare Jukka Kopra saml
ersättare Jani Mäkelä saf
ersättare Jussi Wihonen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.